

Asia: VN/25959/2022

Valtioneuvoston asetus hyvinvointialueiden rahoituksesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Asetuksella on tärkeä ohjaava vaikutus palveluiden kehittämisen näkökulmasta. Nyt ehdotetut seurannan indikaattorit eivät tunnista riittävällä laajuudella eri palveluita, jolloin uhkana on sellaisten palvelujen heikentyminen, joihin seuranta ei ulotu.

2. Hyvinvointialueindeksin laskenta (1 §)

Ei huomautettavaa.

3. Rahoituksen määräytymistekijöiden perushinnat vuodelle 2023 (2 §)

Vanhustenhuollon perushinnassa tulisi huomioida ikääntyvän väestön kuntoutustarve, joka on tällä hetkellä erittäin heikosti tunnistettu. Vanhustenhuollon perushintaa tulisi korottaa siten, että rahoitus riittää ikääntyneiden varhaisen vaiheen toimintakyvyn arviointiin ja yksilöllisten kuntoutuspalveluiden käynnistämiseen tilanteissa, joissa arjen toimissa on ongelmia. Kuntoutuksen kustannusvaikuttavuus näkyy yhteiskunnallisina säästöinä vasta usean vuoden viiveellä, mutta nyt ehdotettavan korotus tulee säästämään kustannuksia tulevaisuudessa.

Yli 75-vuotiaiden lukumäärä tulee lisääntymään arviolta 36 prosenttia (210 000 henkilöä) vuoteen 2030 mennessä. Vuoteen 2040 mennessä lukumäärän ennustetaan kasvavan 57 prosenttia (328 000 henkilöä).

Moni ikääntynyt tarvitsee terveyttä edistäviä toimia. Keskeisiä teemoja ovat ainakin riittävä fyysinen aktiivisuus, terveellinen ravitsemus, päihteiden kohtuukäyttö ja yksinäisyys. Pelkästään terveysliikunnan ohjausta tarvitsevat ne 72 prosenttia ikääntyvistä, jotka liikkuvat terveytensä näkökulmasta liian vähän. Kyseessä on tällä hetkellä 415 000 henkilön väestöryhmä.

Kuntoutusta tarvitaan viimeistään silloin, kun arjen toimissa on vaikeuksia. Kuntoutusta tarvitsevat ainakin ne 35 prosenttia ikääntyneistä, joilla on arkitoimissaan vähintään suuria vaikeuksia. Kyseessä on 202 000 henkilön väestöryhmä. Järjestelmällinen kuntoutustarpeen arvioiminen (esimerkiksi yksi fysioterapeutin arviointikäynti) maksaisi koko tälle kohderyhmälle arviolta 18 miljoonaa euroa vuodessa (á 90 €). Summa on pieni verrattuna myöhäisen puuttumisen aiheuttamiin kustannuksiin, sairaalahoitoon tai tehostettuun palveluasumiseen.

Jos kuntoutustarpeen arviointi tehtäisiin järjestelmällisesti kaikille kansalaisille, kun he täyttävät 75 vuotta, syntyisi tästä tällä hetkellä noin kuuden miljoonan euron vuotuiset kustannukset. Summa vastaa noin 110 ympärivuorokautisessa hoidossa olevan hoitokuluja.

Lisätietoa aiheesta täällä: <https://www.suomenfysioterapeutit.fi/ajankohtaista/blogi-ikaantyneiden-kuntoutusta-on-tehostettava/>

4. Hyte-kertoimen indikaattorit, niiden painokertoimet ja laskennassa käytettävät tilastotiedot (3 §)

Toimintaa ja voimavaroja kuvaavissa indikaattoreissa ei ole lainkaan ikääntyneiden palvelutarjontaa kuvaavia indikaattoreita. Ehdotamme listalle lisättäväksi esimerkiksi seuraavat indikaattorit (THL sotkanet): Tukupalvelua vuoden aikana saaneet asiakkaat, kunnan kustantamat palvelut (ind. 2149), Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 5513) ja/tai Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet pitkäaikaisasiakkaat 31.12. (ind. 2721).

Toiminnan tulosta kuvaavissa indikaattoreissa vammat ja myrkytykset sekä lonkkamurtuvat mittaavat osin samaa asiaa ja ovat siten päällekkäisiä. Murtumien osalta merkitystä on myös kuntiin jäävillä palveluilla, erityisesti liukkauden ehkäisyllä talvisin sekä ympäristön esteettömyydestä ja siisteydestä huolehtimisella. Ehdotetut indikaattorit eivät välttämättä kuvaa terveyttä edistävän toiminnan tuloksellisuutta parhaalla mahdollisella tavalla, koska kumpaankin vaikuttavat monet sosiaali- ja terveydenhuollon ulkopuoliset tekijät. Ikääntyneiden terveyden edistämisen indikaattoreista toiminnan tuloksellisuutta kuvaisivat nähdäksemme paremmin esimerkiksi seuraavat indikaattorit:

- Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä (ind. 5513)

- Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet pitkäaikaisasiakkaat 31.12. (ind. 2721) TAI Hoitopäivät ympärivuorokautisen hoidon sisältävässä sosiaalitoimen yksikössä 75 vuotta täyttäneillä / 1 000 vastaavan ikäistä (ind. 707),

- Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (ind. 4536) TAI Arkitoimissa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet (ind. 4537),

- Niiden kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista (ind. 5028)

5. Pelastustoimen rahoituksen riskiruutujen riskitason laskenta, riskikertoimen tekijät ja niiden painokertoimet (4 §)

Ei huomautettavaa.

6. Rahoituslaskelmien tarkistaminen vuonna 2023, kuntien takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen (7 § 1 mom.)

Ei huomautettavaa.

Korpi Juho
Suomen Fysioterapeutit ry